

คำวินิจฉัยของ พลตำรวจเอก สุวรรณ สุวรรณเวช ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๗/๒๕๕๘

วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๕๘

เรื่อง ศาลแขวงดุสิตส่งคำโต้แย้งของจำเลย (นายรัชชัย บัวคลี) ในคดีอาญา ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ (กรณีพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาด และคำของเก่า พุทธศักราช ๒๔๗๔ มาตรา ๔ วรรคหนึ่ง (๒) และมาตรา ๑๒ วรรคหนึ่ง ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ)

ข้อเท็จจริง

ศาลแขวงดุสิตส่งคำโต้แย้งของจำเลย (นายรัชชัย บัวคลี) ในคดีอาญาหมายเลขคำที่ ๑๕๗๗/๒๕๕๘ หมายเลขแดงที่ ๑๘๒๗/๒๕๕๘ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ สรุปข้อเท็จจริงตามคำร้อง และเอกสารประกอบได้ว่า

พนักงานอัยการ สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีศาลแขวง ๒ (แขวงดุสิต) ได้ฟ้องนายรัชชัย บัวคลี เป็นจำเลยต่อศาลแขวงดุสิต ในคดีอาญาหมายเลขคำที่ ๑๕๗๗/๒๕๕๘ ฐานความผิดประกอบอาชีพ คำของเก่าโดยไม่ได้รับอนุญาต ตามฟ้องกล่าวอ้างว่า เมื่อวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ เวลากลางวัน หลังเที่ยง จำเลยได้บังอาจประกอบอาชีพค้าคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ที่ใช้แล้ว อันเป็นการค้าของเก่า โดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตอันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย เหตุเกิดที่ แขวงถนนนครไชยศรี เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ในวันเวลาเกิดเหตุ เจ้าพนักงานจับกุมจำเลยได้นำส่งพนักงานสอบสวนทำการสอบสวนแล้ว ชั้นสอบสวน จำเลยให้การปฏิเสธ ระหว่างสอบสวน จำเลยไม่ถูกควบคุมตัว เนื่องจากได้รับการประกันตัว และโจทก์ได้ขอให้ศาลพิจารณาพิพากษาลงโทษจำเลย ตามพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและคำของเก่า พุทธศักราช ๒๔๗๔ มาตรา ๔ มาตรา ๑๒ พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและคำของเก่า (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๔๘๑ มาตรา ๓ พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและคำของเก่า (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๓

จำเลยให้การต่อศาลแขวงดุสิตปฏิเสธตามฟ้องของโจทก์ และจำเลยยื่นคำร้องต่อศาลแขวงดุสิต เมื่อวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๕๘ โต้แย้งว่า พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและคำของเก่า พุทธศักราช ๒๔๗๔ ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ สรุปได้ว่า พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาด

และคำของเก่า พุทธศักราช ๒๔๖๔ มาตรา ๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาด และคำของเก่า (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๔๘๑ กำหนดห้ามมิให้บุคคลใดประกอบอาชีพการขายทอดตลาด หรือคำของเก่าโดยมิได้รับอนุญาตสำหรับกิจการนั้น ๆ จากเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต และมาตรา ๑๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและคำของเก่า (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๓๕ กำหนดว่า ผู้ใดประกอบอาชีพการขายทอดตลาดหรือคำของเก่าโดยมิได้รับอนุญาต ต้องระวางโทษจำคุก ไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ บทบัญญัติทั้งสองมาตราดังกล่าวเป็นบทบัญญัติที่จำกัดสิทธิของบุคคลในการประกอบอาชีพในส่วนที่เป็นสาระสำคัญ ตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ บัญญัติรับรองไว้ เพราะตามธรรมดาบุคคลทุกคนย่อมมีสิทธิที่จะมีทรัพย์สินเป็นของตนเองโดยการซื้อขาย ไม่ว่าทรัพย์สินนั้นจะเป็นของเก่าหรือเป็นของใหม่และบุคคลย่อมมีสิทธิที่จะขายทรัพย์สินของตนให้แก่ผู้อื่น การที่บุคคลจะยึดถือเป็นอาชีพรับซื้อทรัพย์สินที่บุคคลอื่นใช้แล้วเพื่อขายและจำหน่ายต่อไปจึงเป็นสิทธิธรรมดาที่บุคคลทุกคนพึงกระทำได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ วรรคหนึ่ง และตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ วรรคสอง บัญญัติจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่ง นั้น ก็เป็นการกำหนดไว้อย่างชัดเจนว่า มีกฎหมายใดบ้างที่จะสามารถจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลได้ ฉะนั้นกฎหมายอื่นที่มีใช้กฎหมายตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ วรรคสอง จึงไม่สามารถที่จะจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ วรรคหนึ่งได้ ฉะนั้น การที่บทบัญญัติมาตรา ๔ และมาตรา ๑๒ บัญญัติห้ามบุคคลค้าของเก่า เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต และหากบุคคลค้าของเก่าโดยไม่มีใบอนุญาตต้องรับโทษจำคุก หรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ ย่อมเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอันเป็นสาระสำคัญตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ ดังนั้น บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและคำของเก่า พุทธศักราช ๒๔๖๔ มาตรา ๔ และมาตรา ๑๒ จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ ประกอบมาตรา ๒๕ และขอให้ศาลแขวงดุสิตส่งคำร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

ศาลแขวงดุสิต พิจารณาคำร้องของจำเลยแล้ว เห็นว่า คำร้องของจำเลยมีสาระสำคัญอันควรได้รับการพิจารณาวินิจฉัย เนื่องจากศาลจะใช้มาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาด และคำของเก่า พุทธศักราช ๒๔๖๔ บังคับแก่คดี จึงให้รอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว และให้ส่งคำร้องและความเห็นของศาลไปยังสำนักงานศาลยุติธรรมเพื่อส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

ข้อกฎหมาย**รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐**

มาตรา ๒๕ การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้

กฎหมายตามวรรคหนึ่งต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปและไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ทั้งต้องระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายนั้นด้วย

บทบัญญัติวรรคหนึ่งและวรรคสองให้นำมาใช้บังคับกับกฎหรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายด้วย โดยอนุโลม

มาตรา ๕๐ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพและการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐหรือเศรษฐกิจของประเทศ การคุ้มครองประชาชนในด้านสาธารณสุข การรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน การจัดระเบียบการประกอบอาชีพ การคุ้มครองผู้บริโภค การผังเมือง การรักษาทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม สวัสดิภาพของประชาชน หรือเพื่อป้องกันการผูกขาดหรือขัดขวางไม่เป็นธรรมในการแข่งขัน

พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช ๒๕๓๔ (แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๕๔๑ และ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๓๕)

“มาตรา ๔ ห้ามมิให้บุคคลใดประกอบการอาชีพดังต่อไปนี้ โดยมีได้รับอนุญาตสำหรับกิจการนั้น ๆ จากเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต

(๑) การขายทอดตลาด นอกจากการขายทอดตลาดซึ่งเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลเป็นผู้ขายหรือการขายทอดตลาดเพื่อประโยชน์ของสมาคมหรือสาธารณประโยชน์ ซึ่งรัฐมนตรีสั่งเป็นหนังสือให้ยกเว้นเฉพาะกรณี

(๒) การค้าของเก่า นอกจากการค้าของเก่าบางประเภทหรือบางชนิดซึ่งรัฐมนตรีได้ประกาศยกเว้นในราชกิจจานุเบกษา

ของเจ้าซึ่งรัฐมนตรีได้ประกาศยกเว้นดังกล่าวในวรรคก่อน เมื่อเห็นสมควร รัฐมนตรีจะประกาศเพิกถอนการยกเว้นเสียทั้งหมด หรือแต่เพียงบางประเภท บางชนิดก็ได้ ผู้ค้าของเจ้าประเภทหรือชนิดซึ่งได้มีประกาศเพิกถอนการยกเว้นดังกล่าวแล้ว จำต้องรับใบอนุญาตภายในกำหนดสามสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป”

“มาตรา ๑๒ ผู้ใดประกอบอาชีพขายทอดตลาดหรือค้าของเจ้าโดยไม่ได้รับใบอนุญาตหรือประกอบอาชีพขายทอดตลาดหรือค้าของเจ้าภายหลังที่ได้มีคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาตตามมาตรา ๙ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำเกี่ยวกับการขายทอดตลาดหรือค้าของเจ้าประเภทโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุตามกฎหมายว่าด้วยโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัย

“พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเจ้า พุทธศักราช ๒๔๗๔ มาตรา ๔ วรรคหนึ่ง (๒) ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเจ้า (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๔๘๑ และมาตรา ๑๒ วรรคหนึ่ง ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเจ้า (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๓๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ ประกอบมาตรา ๒๕ หรือไม่”

คำวินิจฉัย

พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเจ้า พุทธศักราช ๒๔๗๔ ตราขึ้นก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยมีเหตุผลจากคำปรารภในพระราชบัญญัติดังกล่าวว่า

“โดยที่ทรงพระราชดำริเห็นสมควรควบคุมกิจการขายทอดตลาดและค้าของเจ้าให้ดีขึ้น จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยบทมาตราต่อไปนี้”

เมื่อพิจารณามาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัตินี้ให้ผู้ที่มิอาชีพขายทอดตลาดและค้าของเจ้าอยู่ในวันประกาศใช้พระราชบัญญัตินี้ให้ยื่นขอใบอนุญาตภายในสามเดือน แสดงให้เห็นว่าก่อนหน้านั้นผู้ประกอบอาชีพดังกล่าวไม่ต้องขออนุญาต เพื่อให้มีการควบคุมการประกอบอาชีพอย่างรัดกุม ได้ผล

พระมหากษัตริย์จึงทรงตรากฎหมายนี้ออกใช้บังคับและพระราชบัญญัตินี้ก็ยังคงใช้มาจนถึงปัจจุบัน โดยมีการปรับปรุงแก้ไขให้ทันสมัย รัศกุนขึ้นหลายครั้ง (๕ ครั้ง) ตามระยะเวลาที่เปลี่ยนไป

“ของเก่า” ซึ่งผู้ประกอบการอาชีพค้าขายต้องขออนุญาตจากเจ้าพนักงานตามพระราชบัญญัตินี้ ในมาตรา ๓ ให้นิยามไว้ว่า “ของเก่า” หมายความว่า ทรัพย์สินที่เสนอขาย แลกเปลี่ยน หรือจำหน่าย โดยประการอื่นอย่างทรัพย์สินที่ใช้แล้ว ทั้งนี้รวมถึงของโบราณด้วย

การค้าของเก่าตามพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า ฯ จึงเป็นการขาย แลกเปลี่ยน หรือจำหน่ายโดยประการอื่นซึ่งทรัพย์สินเป็นของใช้แล้ว ซึ่งรวมถึงของโบราณด้วย ซึ่งต่อมา กระทรวงมหาดไทยได้กำหนดประเภทของการค้าของเก่าให้ชัดเจนขึ้นเพื่อประโยชน์ในการเก็บค่าธรรมเนียม โดยแบ่งประเภทการค้าของเก่าเป็นประเภทโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุ ตามกฎหมายว่าด้วยโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ประเภท เพชร พลอย ทอง นาก เงิน หรืออัญมณี ประเภทรถยนต์ ตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์และประเภทอื่นๆ ปัจจุบันกิจการประเภทอื่นๆ ที่กระทรวงมหาดไทย ได้มีการออกใบอนุญาตไปแล้ว เช่น (๑) โทรศัพท์เคลื่อนที่ (๒) กระดาษ เศษเหล็ก ขวด (๓) สเตนเลส (๔) คอมพิวเตอร์ (๕) กล้องถ่ายรูป (๖) เครื่องดนตรี (๗) เครื่องเสียง (๘) เครื่องใช้ไฟฟ้า (๙) ไม้เรือนเก่า (๑๐) เครื่องใช้สำนักงาน (๑๑) นาฬิกา (๑๒) ชิ้นส่วน อะไหล่ (รถยนต์ รถจักรยานยนต์) (๑๓) รถจักรยานยนต์ (๑๔) ยางรถยนต์ (๑๕) กระตะล้อรถยนต์ (ล้อแมกนิเซียม อลูมิเนียม) (๑๖) แสตมป์ (๑๗) เหรียญ (๑๘) ธนบัตร (๑๙) เฟอร์นิเจอร์ (๒๐) ถังโลหะ (๒๑) กระสอบ (๒๒) เครื่องหนัง (๒๓) ของหลุดจํานํา (๒๔) เครื่องจักรเก่า (๒๕) จักรเย็บผ้า (๒๖) พระเครื่อง (๒๗) พลาสติก

การที่พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า ฯ มาตรา ๔ วรรคหนึ่ง (๒) กำหนดให้ต้องมีการขออนุญาตต่อเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต ก็เพื่อประโยชน์ในการควบคุม ดังจะเห็นได้จากการกำหนดลักษณะต้องห้ามของบุคคลที่จะขอใบอนุญาตประกอบอาชีพการค้าของเก่า ซึ่งจะต้องเป็นผู้ที่ไม่เคยต้องโทษจำคุกตามกฎหมายลักษณะอาญาในความคิดที่เกี่ยวกับการปลอมแปลงเงินตรา ปลอมหนังสือ ความผิดฐานกระทำทุจริตในทางค้าขาย และความผิดที่ประทุษร้ายแก่ทรัพย์สิน เช่น ลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ กรรโชก ฉ้อโกง และรับของโจร เป็นต้น หรือการกำหนดให้ผู้ค้าของเก่าต้องปฏิบัติ เกี่ยวกับการแสดงใบอนุญาตทำการค้า การจัดทำสมุดบัญชีสำหรับการค้าของเก่า การทำเลขลำดับ เป็นเครื่องหมายปิดไว้ที่ของให้ตรงกับเลขลำดับในสมุดบัญชี และการกำหนดให้แจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจ

หรือนายตรวจ เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่าทรัพย์สินที่มีผู้มาเสนอหรือโอนให้นั้นเป็นทรัพย์สินที่ได้มาโดยทางทุจริต ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าวัตถุประสงค์ของกฎหมายที่กำหนดให้ต้องมีการขออนุญาตในการประกอบอาชีพการค้าของเก่า คือ เพื่อควบคุมการประกอบอาชีพการค้าของเก่าให้เป็นช่องทางในการกระทำความผิด โดยเฉพาะความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน โดยป้องกันมิให้บุคคลที่เคยต้องโทษจำคุกในความผิดที่เกี่ยวกับการปลอมแปลง หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินมีสิทธิขอใบอนุญาตประกอบอาชีพการค้าของเก่า และเป็นบทบัญญัติที่สนับสนุนการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดที่เกี่ยวกับทรัพย์สินของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งน่าจะมิผลให้การกระทำความผิดที่เกี่ยวกับทรัพย์สินน้อยลง เพราะผู้กระทำความผิดไม่มีช่องทาง หรือมีช่องทางน้อยลงในการถ่ายทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด

พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่าฯ จึงเป็นกฎหมายที่มีเจตนารมณ์ใช้บังคับเพื่อประโยชน์ในการรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน รวมทั้งเพื่อควบคุมรักษาศิลปวัตถุ และ โบราณวัตถุตามกฎหมายว่าด้วยโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ

อย่างไรก็ตามพระราชบัญญัตินี้มีเจตนารมณ์มุ่งประสงค์ควบคุมการขายของเก่าเป็นการค้าอันมีที่ทำการค้าดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๘ (แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติดังกล่าวฉบับที่ ๔ พ.ศ. ๒๕๕๕ มาตรา ๕) จึงมิได้มุ่งหมายให้ครอบคลุมไปถึงการหาเร่เก็บซื้อของเก่าไปขายแก่ร้านค้าของเก่าแต่อย่างใด (ศาลฎีกามีแนวคำพิพากษานี้ไว้หลายคดี)

พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่าฯ มาตรา ๔ วรรคหนึ่ง (๒) บัญญัติห้ามมิให้บุคคลใดประกอบอาชีพการค้าของเก่าโดยมิได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต นอกจากการค้าของเก่าบางประเภทหรือบางชนิดซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ประกาศยกเว้นในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งยังไม่มีประกาศยกเว้นแต่ต่อมาได้มีกฎกระทรวง ฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๑๗) ลงวันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๑๗ แบ่งประเภทการค้าของเก่าเพื่อกำหนดค่าธรรมเนียมให้เหมาะสม เป็น ๔ ประเภท คือ ประเภท โบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุตามกฎหมายว่าด้วยโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ประเภทเพชร พลอย ทอง นาก เงิน หรืออัญมณี ประเภทรถยนต์ ตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์ และประเภทอื่น ๆ และที่เคยปรากฏว่ารัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยได้เคยประกาศยกเว้นการค้ากระสอบป่านของเก่า เพียงชนิดเดียวเมื่อ ๑ พฤษภาคม ๒๕๔๒ ที่ผู้ค้าไม่ต้องขอใบอนุญาต

เมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่าฯ มาตรา ๔ วรรคหนึ่ง (๒) แล้วเห็นว่าเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่จำกัดเสรีภาพในการประกอบอาชีพการค้าของเก่าโดยกำหนดให้

ผู้ที่จะประกอบอาชีพค้าของเก่าต้องขอใบอนุญาตและได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตเสียก่อน จึงประกอบอาชีพได้ หากผู้ใดประกอบอาชีพค้าของเก่าโดยไม่มีใบอนุญาตย่อมเป็นความผิด และมีโทษตามที่กฎหมายกำหนด อย่างไรก็ตามการจำกัดเสรีภาพในการประกอบอาชีพ รัฐธรรมนูญให้อำนาจออกกฎหมายจำกัดได้ ซึ่งเมื่อพิจารณารัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ วรรคสองแล้ว มีความเห็นว่า พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช ๒๔๘๔ มาตรา ๔ วรรคหนึ่ง (๒) เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายเพื่อประโยชน์ในการรักษาความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน เพราะกฎหมายดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อควบคุมการประกอบอาชีพการค้าของเก่ามิให้เป็นช่องทางในการกระทำผิด โดยเฉพาะความผิดที่เกี่ยวกับทรัพย์สิน และเป็นบทบัญญัติที่สนับสนุนการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดที่เกี่ยวกับทรัพย์สินของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ดังนั้นแม้บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวจะจำกัดเสรีภาพในการประกอบอาชีพค้าของเก่า แต่ก็เป็น การจำกัดเสรีภาพตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ วรรคสอง ให้อำนาจกระทำได้

พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่าฯ มาตรา ๔ วรรคหนึ่ง (๒) เป็นมาตรการเพื่อควบคุมการประกอบอาชีพค้าของเก่ามิให้เป็นช่องทางในการกระทำผิดต่อทรัพย์สิน สนับสนุนการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน คู่ครอง โบราณวัตถุและศิลปวัตถุอันเป็นทรัพย์สินสมบัติอันล้ำค่าของแผ่นดิน เพราะกำหนดให้ผู้ที่ได้รับอนุญาตประกอบอาชีพค้าของเก่าต้องมีคุณสมบัติที่ไม่เคยกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินมาก่อน รวมทั้งต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ต่าง ๆ เพื่อให้เจ้าพนักงานสามารถเข้าไปควบคุมตรวจสอบได้งายอันเป็นการแสดงความบริสุทธิ์ของผู้ค้าของเก่า และตัดช่องทางการกระทำความผิดไว้ให้รัดกุม แม้จะเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลผู้ประกอบอาชีพค้าของเก่าบ้าง แต่เกิดผลดีในการรักษาประโยชน์ของชาติความสงบเรียบร้อยของประชาชนอันเป็นประโยชน์ส่วนรวม จึงเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลเท่าที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ของมหาชน ไม่กระทบสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพในการประกอบอาชีพค้าของเก่า เป็นไปตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติไว้ อีกทั้งเป็นบทบัญญัติที่ใช้บังคับเป็นการทั่วไปต่อบุคคลที่ประสงค์จะประกอบอาชีพค้าของเก่า ไม่มุ่งหมายบังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจงตามนัยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ วรรคสอง (สำหรับกรณีที่ต้องระบอบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายจำกัดสิทธิและเสรีภาพนั้นอยู่ในข้อยกเว้นนำมาบังคับใช้โดยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓๕ (๑)) ดังนั้นพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่าฯ มาตรา ๔ วรรคหนึ่ง (๒) จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ ประกอบมาตรา ๒๕

ส่วนพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่าฯ มาตรา ๑๒ วรรคหนึ่ง เป็นบทกำหนดโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนการประกอบอาชีพค้าของเก่าโดยไม่ได้รับอนุญาตตามที่มาตรา ๔ วรรคหนึ่ง (๑) ห้ามไว้ เมื่อวินิจฉัยว่า มาตรา ๔ วรรคหนึ่ง (๒) ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแล้ว มาตรา ๑๒ วรรคหนึ่ง จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ ประกอบมาตรา ๒๕ ด้วย

ตามเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช ๒๕๓๔ มาตรา ๔ วรรคหนึ่ง (๒) ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๕๓๑ และมาตรา ๑๒ วรรคหนึ่ง ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๓๕ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ ประกอบมาตรา ๒๕

พลตำรวจเอก สุวรรณ สุววรรณเวช
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ